

Реальна практика ноогенезу не виявилася однозначно позитивною. У процесі трансформування природи і навколишнього середовища людина внаслідок інтелектуальної фізичної праці змінила умови життя на планеті і зробила глобальну екологічну кризу складовою ноосфери. Людина створила найскладнішу техніку і випробовує нові форми психологічної залежності: залежність від комп'ютера, телебачення, інтернету. Створено віртуальну реальність, яка спроможна впливати на поведінку людини. Розроблено елементи штучного розуму і визначено перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Комп'ютери перестають відігравати лише допоміжну роль, починають бути рівноправними учасниками інтелектуального спілкування й у перспективі зможуть приймати самостійні рішення. Живе трансформується у віртуальну реальність, культура замінюється на систему раціоналістичних конструкцій, зводиться до науки і техніки. Духовність редукується до розуму, цінності замінюються на практичну мету. Домінують принципи корисності, лібералізму і розрахунку. Виникають тенденції до переходу людства на тушкові колії розвитку, коли здійснюється заміна розмноження.

Становлення ноосфери як зміна наявності процесів на планеті, що охоплена розумною діяльністю людина, відбувається паралельно до виникнення загрозливої для життя кризи. Руйнівні наслідки ноосферної кризи величезні, а результат непередбачений. Діяльність людини виявилася інструментом для завершення циклу “ народження – розвиток – старіння – смерть ” ноосфери. З таких світоглядних позицій завдання обмеження негативних рис особистості, посилення духовності і гуманізму стає найважливішим способом подолання ноосферної кризи.

Література

1. Антологія біоетики / За ред. Ю.І. Кундієва. – Львів: Бак, 2003. – 592 с.
2. Біоетика: принципи, правила, проблеми / Под ред. Б.Г. Юдина. – М., 1998. 225 с.
3. Запорожан В.Н. Біоетика в ХХ столітті: от глобальної біоетики к ноозтике // Інтегративна антропологія, 2004. -№ 2 (4). – С. 3-9.
4. Запорожан В.М. Від біоетики до нооетики // Вісник НАН України, 2004, № 12, с. 22-30.

АГРОЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БІОЕТИКИ

Онiнко В.В., Бойко С.А.

Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

Науково-технічний прогрес охопив усі без винятку сфери суспільної діяльності, якісно змінивши практичний потенціал традиційних технологій і створивши новітні прогресивні цей процес не обійшов і біологічні науки. Однак, недостатньо відповідальне, вузьке організаційно-технічне впрова-

дження досягнень науки обов'язково супроводжується негативними явищами, які ведуть до значного погіршення стану довкілля, до небажаних змін у здоров'ї людини [2].

Відомий український учений, академік В. Кордюм зазначає: „Будь-яким відкриттям властива несиметричність потенційних, а при практичній реалізації – реальних користі, шкоди та зла” [3]. Отже практична реалізація відкриттів не може бути однозначною, а тим більше лише корисною. Враховуючи це важко не погодитися з першовідкривачем сучасного розуміння біоетики В.Р. Поттером, який у своїй праці наголошує, що „людству терміново потрібна нова мудрість, яка була б знанням про те, як використовувати знання для виживання людини та покращення її життя”. Цю мудрість він називав Наукою виживання, тому вона є об'єднанням біологічних знань та загально-людських цінностей [4].

Вирішуючи проблему підвищення продуктивності сільськогосподарських культур, почали застосовувати комплекс заходів у якому застосовані хімічні методи для підвищення урожаю, покращення властивостей та якості продукції, захисту рослин від шкідників та хвороб. Разом з тим їх широке використання призвело до цілого ряду серйозних негативних наслідків. Зокрема, спостерігається значне забруднення водойм, атмосфери, накопичення залишкових кількостей хімічних речовин у продуктах харчування тощо.

Внаслідок тривалого інтенсивного використання природних ресурсів та через надмірне техногенне навантаження на біосферу в Україні склалася надзвичайно складна і напружена екологічна ситуація. Було зосереджено чверть промислового потенціалу колишнього Союзу та вирощувалось за інтенсивними, небезпечними для довкілля, технологіями близько 46% усієї сільськогосподарської продукції загальносоюзного виробництва. До цього слід додати, що майже 700 тис. га родючих земель у республіці затоплено штучними водоймами, проекти яких теж не завжди екологічно обгрунтовані [1]. Економіка України тривалий час практично не була орієнтована на екологічно безпечне середовище, безвідходне виробництво, здоров'я людей. На долю України, яка становила 2,7% площі колишнього СРСР, припадало 25% обсягу промислових забруднень Союзу. Настав час, коли людство дійшло до висновку, що необхідно поставити охорону навколишнього природного середовища на один рівень з економікою, матеріальними умовами життя та здоров'ям людей.

Одним із важливих факторів впливу людини на навколишнє середовище є широке застосування біологічно-активних речовин та хімічних засобів. За допомогою їх вдалося запобігти катастрофічному впливу багатьох шкідливих об'єктів на стан сільського і лісового господарства. Разом з тим широке їх використання призвело до цілого ряду серйозних негативних наслідків. Зокрема, спостерігається значне забруднення водойм і атмосфери, накопичення залишкових кількостей хімічних речовин у продуктах харчування.

Тому, однією з основних проблем, у біоетиці, є мета привернути увагу громадськості до проблеми здорового способу життя людини, впровадження

екологічно чистих продуктів харчування та запобігання захворювань. Щоб виправити дану ситуацію перед людством постала потреба створення альтернативного (біологічного) землеробства, в якому буде до мінімуму зведене використання хімічних речовин для підвищення врожайів і для захисту від шкідників, хвороб також віддаються переваги впровадженню нових, перспективних високоврожайних сортів та гібридів, які характеризуються високими показниками стійкості.

Саме цими аргументами і обумовлено коло наших наукових досліджень по вивченню біологічних особливостей виду *Zea mays* L. та дослідження апробаційних особливостей перспективних гібридів, стійких до ураження хворобами та шкідниками. Проводячи досліди по вивченню урожайності та якості зерна гібридів кукурудзи, в системі агротехніки вирощування було використано лише біологічні методи догляду за посівами. Встановлено, що найбільш урожайними з 29 досліджуваних гібридів виявилися наступні: PR39R86 – 8,2 кг/м², PR39N72 – 8,6 кг/м², Еліта – 8,6 кг/м², Дніпровський 203МВ – 8,4 кг/м² та Дніпровський 273 МВ – 8,4 кг/м². Більшість досліджуваних гібридів, відзначалися високою стійкістю до шкідливих організмів Еліта, PR39R86, у агроценозах яких за період досліду не було зафіксовано рослин вражених хворобами та шкідниками.

Впроваджуючи, у господарствах різних форм власності стійкі та врожайні гібриди, створені традиційними методами селекції, надзвичайно цінної універсальної і високопродуктивної культури – кукурудзи аграрне виробництво України зможе отримувати екологічно чисту продукцію, суттєво скоротиться міграція біогенних речовин у навколишнє середовище, послабитися негативний вплив на природу, здоров'я людини, що в цілому покращить агроекологічну ситуацію та дозволить розв'язати деякі завдання біоетики.

Література

1. Агроекологія теорія та практика. В.М. Писаренко, П.В. Писаренко та ін. /Под ред. В.М.Писаренко.- Полтава: Інтер Графіка, 2003. – 318с.
2. В.Ф. Москаленко, М.В. Попов. Біоетика: філософсько-методологічні та соціально-медичні проблеми. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 218с.
3. Кордюм В.А. Биологическая опасность – критический порог. // Практ. філос. – К., 2001. – №2. – С. 197 – 210.
4. Поттер В.Р. Глобальная биоэтика: движение культуры к более жизненным утопиям с целью выживания. // Практ. філос. – К., 2004. – №1.- С. 4 – 14.